

Monumentnummer*: 531226

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 september 2011
Kadaster deel/nr 82750/164

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Nieuwersluis Stichtse Vecht Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Nieuwersluis

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Loenen C 891

Omschrijving**

Complexonderdeel 1

HOOFDGEBOUW LANDHUIS OVER HOLLAND.

In rode baksteen opgetrokken hoofdgebouw, waarvan het oudste deel uit 1707 dateert. Het huis is als zodanig in 1719 afgebeeld in De Zegenpraalende Vecht door Stoopendael. Op de Nieuwe kaart van Loenen door C.C. van Bloemswaerd uit 1726 is te zien dat het huis aan de achterzijde een vooruitspringende midden-risalië had. Het huis werd tussen 1732 en 1755, toen de buitenplaats in bezit was van Jan van Meker en Margaretha Rutgers, aan weerszijden voorzien van een rechthoekige één-venstertravee diepe en twee venstertravee brede vleugel onder schilddak en inwendig verrijkt onder meer met een schoorsteenmantel met lambrizingen in Marôt-stijl in het voorvertrek ten noorden van de ingang en met een pomp met fontein met zeer rijk houtsnijwerk in Marôt-stijl in het zijvertrek (boudoir) beganegronds aan de zuidzijde van het huis. In datzelfde zijvertrek links en rechts een 18e eeuwse betimmering met achter de rechterwand verborgen een 'geheime' eikenhouten trap naar de bovenverdieping. Kort na 1755, toen de buitenplaats overging in handen van Mr. Willem Straalman, werd het huis aan de achter(west-)zijde uitgebreid door een diepe rechthoekige aanbouw waarin een twee bouwlagen hoge koepelzaal. Het ongemeen rijke snijwerk van de vensteromlijsting van het centrale venster met bordes aan de achterzijde van de koepelzaal dateert eveneens uit deze tijd, alsmede de klokkentoren (met luidklok uit 1704) en de eveneens ongemeen rijke koof als gevelbeëindiging aan de achterzijde (koof en klokkentoren in 2010 in restauratie). Door het kort

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

daarna vergraven van de formele kom tot landschappelijke vijverpartij is de naar de Straatweg gerichte gevel in het water komen te staan. De rooilijn van de vijver ter plekke reikt tot en met ongeveer de breedte van de bloklisenen, die de naar de Straatweg gerichte gevelpartij afsluiten. De aanbouw van de koepelzaal kort na 1755 vertegenwoordigt vanouds een zeer hoge beeldbepalende waarde vanaf de Straatweg. In de tijd van laatst of voorlaatst genoemde uitbreiding werd het huis 1,5 á 2 meter opgevijseld. Een van de waarschijnlijk meerdere redenen voor deze opvijseling was dat hierdoor vanuit de koepelzaal over de dijk een doorzicht mogelijk werd in de op de hoofdas in het overpark gelegen zichtlaan. Door de opvijseling was een hoge bordestrap nodig, die toen op de middenrisaliet van de hoofdingang aan de oostzijde in hardsteen met uitwaaierende treden werd aangebracht, aan weerszijde voorzien van zeven in een rondboog geplaatste schampstenen met ertussen een smeedijzeren schakelketting. Het hele huis is overkapt door een meervoudig schilddak met zakgoten en bedekt met Oegstgeesterdakpannen, aangebracht in de tweede helft van de 19de eeuw, toen de buitenplaats in bezit was van Anthony Hendrik Clifford. Het huis is omgaande voorzien van meerruitsschuifvensters, waarvan die in de koepelzaal ongebruikelijk hoog van proportie zijn. De vensters hebben nog deels persiennes. Voorts blindnissen ter hoogte van alle bouwlagen in de aanbouw aan de achterzijde en aan de voorzijde. Op het dak vier hoge rechte schoorstenen met geprofileerde hardstenen lijsten en in de kap drie dakkapellen. Inwendig: het souterrain, de beganegrond en verdieping worden door een centrale gang met vertrekken aan weerszijden doorsneden. In het souterrain (tongewelven) aan de NO-zijde de keuken met schouw en pomp en een 18de eeuwse servieskast met een brede koeflijst. In de 'tinnenkamer' aan de zuidzijde een pomp en een brede 18e eeuwse kast met getoogde hoeken. Het onderhuis heeft niet alleen een diensttrap naar de beganegrond maar kent ook een 'geheime' trap die uitkomt achter één van de vier getoogde deuren in de hoeken van de grote zaal. Het vertrek beganegronds ten zuiden van de entree is rijk gedecoreerd in stuc in rococostijl (plafond en wanden), spiegels en marmeren schouw in rococostijl, waarschijnlijk uit de periode van Van Mekerem. In het er tegenover liggende vertrek een schoorsteenmantel en marmeren schouw eveneens met daarboven een 18e eeuwse spiegel met omlijstingen en lambriseringen. Twee geschilderde behangsels met arcadische gezichten aan weerszijden van de schoorsteenmantel zijn bewaard gebleven. De kamer daartegenover aan de noordzijde van huis heeft betimmeringen met kasten rondom; de kasten links en rechts naast het raam zijn voorzien van beglaasde deuren. In de koepelzaal een gaaf bewaard gebleven ensemble van zeven hoge geschilderde behangsels in lijstwerk in een samenhangend beeldprogramma. De zaal vertoont afgeronde hoeken, een vloer uit de bouwtijd en een koepelgewelf in stuc. De vensters in de zaal zijn net als alle vensters in het huis van binnenluiken voorzien. Voorts getoogde paneeldeuren uit de tweede helft van de 18de eeuw. Op de tweede verdieping twee grote 18de eeuwse kasten met uitkragende koven die eveneens in het veilingbiljet van 1799 worden genoemd. Bewaard gebleven oorspronkelijke kapconstructie, deels gerestaureerd aan het eind van de 20ste eeuw. Op zolder de (gerestaureerde) drooghekken en bedsteden. Het huis werd uit- en inwendig in het begin van de 21ste eeuw gerestaureerd.

Waardering

Het HOOFDGEBOUW LANDHUIS OVER HOLLAND VAN DE HISTORISCHE BUITENPLAATS OVER HOLLAND is van algemeen belang vanwege

- de cultuurhistorische waarde als gaaf bewaard landhuis aan de Vecht uit de 17de- en 18de- eeuw als uiting van een sociaal-economische en recreatieve ontwikkeling en traditie uit de 17de en 18de, waarbij vermogende particulieren uit oogpunt van exploitatie en vermaak de gronden aan weerszijden van de Vecht tot buitenplaatsen-landschap hebben ontgonnen.
- de architectuurhistorische waarde als zeer gaaf voorbeeld van een monumentaal landhuis van de Vecht, dat na de bouwcampagne uit het eind van de 17de eeuw en twee uitbreidingen omstreeks het midden van de 18de eeuw erna ongemoeid is gelaten;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de hoge mate aan gaafheid en authenticiteit zowel uitwendig als inwendig in het bijzonder de zeer hoge beeldbepalende en schoonheidswaarde van het huis met in de vijver geplaatste gevel met lijstwerk en koof en klokkentoren in rijke Lodewijk XV-stijl gezien vanaf de Straatweg; en de gaafheid, zeldzaamheids- en schoonheidswaarde van de koepelzaal in haar samenhangende architectuur met geschilderde behangsels in een iconografisch programma als integraal onderdeel;
- vanwege de ensemblewaarde als één in de reeks landhuizen van historische buitenplaatsen langs de Vecht.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis